

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

היסטוריה והיסטוריוגרפיה בימי הבית השני, המשנה והתלמוד -
13113

תאריך עדכון אחרון 31-07-2017

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): חנן בירנבוים

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: hannan.birenboim@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג , 13:00-14:00

מורי הקורס:
ד"ר חנן בירנבאום

תאור כללי של הקורס:
נעסוק בסוגיות היסטוריות שונות מימי בית שני, המשנה והתלמוד, תוך קריאה במגוון רחב של מקורות.

מטרות הקורס:
דיון במגוון הבעיות הכרוכות במחקר מקורות מן העת העתיקה ובדרכים השונות להתמודד עמן.

תוצרי למידה
בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
לתאר את ההבדלים בין ספרות יהודית שנכתבה בגולה ובין ספרות יהודית שנכתבה בארץ-ישראל להבחין בין מקורות שונים השזורים בחיבוריו של יוסף בן מתתיהו להעריך את תרומתה של ספרות הפשרים למחקר ההיסטורי של תקופת הבית השני לזהות מגמות תאולוגיות באופן שבו מתוארת דמותו של ישו בבשורות הסינופטיות לבדוק את הגרעין ההיסטורי הטמון במסורות אגדה שונות בספרות חז"ל.

דרישות נוכחות (%) :
80%

שיטת ההוראה בקורס: הרצאה פרונטלית והגשת תרגילים כתובים

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
תכנית הלימודים:
א. יוסף בן מתתיהו: מחבר או עורך? דמותם של הפרושים בכתבי יוספוס
ב. התפיסה ההיסטורית של כת קומראן: פשר נחום כמקור היסטורי
ג. יוספוס וטאקיטוס: שריפת המקדש
ד. היסטוריוגרפיה נוצרית: לידתו של ישו ומפקד קוירניוס
ה. ספרות חז"ל כמקור היסטורי: בעיות נוסח - גלויות הסנהדרין
ו. ספרות חז"ל כמקור היסטורי: האם ניתן ללמוד היסטוריה מספרות חז"ל?
ז. עיבוד ועריכה של מסורות "היסטוריות": סיפור המרד נגד רבן שמעון בן גמליאל השני
ח. האם הודח רבן גמליאל מן הנשיאות?
ט. ספרות חז"ל וכתבי אבות הכנסייה: מעמד הנשיא בארץ ישראל

חומר חובה לקריאה:
קריאת חובה:

ג' אלון, 'שרפת המקדש', בתוך: הנ"ל, מחקרים בתולדות ישראל בימי בית שני ובתקופת המשנה והתלמוד, א, תל-אביב תשי"ז, עמ' 206-218.

ג' אלון, תולדות היהודים בארץ ישראל בתקופת המשנה והתלמוד, ב, תל-אביב תשל"א, עמ' 72-73.

ח' אשל, 'ההיסטוריה של עדת קומראן וההיבט ההיסטורי של ספרות הפשרים', מ' קיסטר (עורך), מגילות קומראן: מבואות ומחקרים, א, ירושלים תשס"ט, עמ' 191-208.

ד' גודבלאט, 'על סיפור ה"קשר" נגד רבן שמעון בן גמליאל השני', ציון, מט (תשמ"ד), עמ' 349-374.

י' לוי, 'מעמד הנשיא במאות השלישית והרביעית: מקורות ומתודולוגיה', י' גפני (עורך), קהל ישראל: השלטון היהודי העצמי לדורותיו, א, ירושלים תשס"א, עמ' 103-137.

. ח"ד מנטל, מחקרים בתולדות הסנהדרין, ירושלים תשכ"ט, עמ' 162-170.

ש' ספראי, 'מעשי חכמים במסורת הארץ ישראלית ובתלמוד הבבלי', הנ"ל, ארץ ישראל וחכמיה בתקופת המשנה והתלמוד, ירושלים תשמ"ד, עמ' 161-162.

ד' פלוסר, 'פרושים, צדוקים ואיסיים בפשר נחום', מ' דורמן, ש' ספראי ומ' שטרן (עורכים), מחקרים בתולדות ישראל ובשפה העברית (ספר זכרון לגדליה אלון), תל-אביב תשל"ל, עמ' 133-168.

י' פרנקל, 'שאלות הרמנויטיות בחקר ספרות האגדה', תרביץ, מז (תשל"ח), עמ' 139-172.

ז' רובין, 'פרשת הקומס יוסף והנסיונות לניצור הגליל במאה הרביעית לספירה', קתדרה, 26 (תשמ"ג), עמ' 105-116.

ח' שפירא, 'הדחת רבן גמליאל – בין היסטוריה לאגדה', ציון, סד (תשנ"ט), עמ' 5-38.

D. R. Schwartz, 'Josephus and Nicolaus on the Pharisees'. JSJ, 14 (1983), pp. 157-171.

M. Smith, 'Palestinian Judaism in the First Century', M. Davis (ed.), *Israel: Its Role in Civilization*, New York 1956, pp. 74-78.

חומר לקריאה נוספת:

קריאת רשות:

ד' רוזנטל, 'מסורות ארץ ישראליות ודרך לבבל', קתדרה 92 (תשנ"ט), עמ' 7-48.

D. Goodblatt, 'Towards the Rehabilitation of Talmudic History', B. M. Boxer (ed.), *History of Judaism - The Next Ten Years*, Chico 1981, pp. 31-44.

R.L. Kalmin, 'Pharisees in Rabbinic Literature of Late Antiquity', *Sidra*, 24-25 (2010), pp. 6-28.

J. Neusner, *From Politics to Piety: The Emergence of Pharisaic Judaism*, Englewood Cliffs 1973, pp. 45-95.

J. Neusner, 'The Use of the Later Rabbinic Evidence for the Study of First-Century Pharisaism', W. S. Green (ed.), *Approaches to Ancient Judaism: Theory and Practice*, Michigan 1978, pp. 215-228.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 80 %

הרצאה 0 %

השתתפות 10 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 10 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: